



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER-

bladet

MÅNEDSSKRIFT FOR SORANSK SAMFUND
ÅRGANG 80 . NR. 2

FEBRUAR 1995



*Stiftelsen Sorø Akademis nye direktør,
Forstkandidat Jens Thomsen*

Koncerttur til Sorø

Langfredag d. 14/4 1995, opføres Bachs storværk: Matthäuspassionen i Sorø kirke og Soranerbladet arrangerer en koncerttur til denne begivenhed.

Med afgang fra København kl. 13.30 er vi i Sorø kl. 14.30, hvor *lektor Steen Jensen (S 65)* viser rundt i den nyrestaurerede Avlsgård med de meget flotte lokaler til EDB, billedkunst og musik.

Matthäuspassionens første afdeling opføres i kirken fra kl. 16-18.

Der medvirker to kor: *Chorus Soranus* og *Akademisk Kor*, fem solister: *Merete Hjortso* (sopran), *Lotte Hovman* (alt), *Ole Hedegaard* (tenor), *Per Johansen* (bas) og *Ole Støvring Larsen* (bas) og *Koszalins Filharmoniske orkester*. Dirigent er *Knud Vad*.

Kl. 18 er der spisepause. To af byens hoteller (Hotel Postgården og Hotel Sorø Storkro) er gået med i arrangementet, så der i billetprisen er inkluderet middag.

Anden afdeling af Matthäuspassion starter i kirken kl. 20, og koncerten påregnes at være færdig kl. ca 22.

Pris: 198,- (pensionister og studerende 148,-) for koncertbillet og middag med to retter (excl. transport og drikkevarer).

Tilmelding senest 1/4 1995 til *Morten Nørgaard*, tlf. 38 79 13 37 (bedst 17-19)

Ingemann-Passion i Sorø kirke

Ved en fastegudstjeneste i Sorø kirke søndag den 26. marts kl. 16. spiller og synger den kendte guitarist, docent ved det kgl. danske Musikkonservatorium, *Ingolf Olsen* nogle af *B. S. Ingemanns* i dag næsten ukendte salmer om Jesu lidelse, død og opstandelse.

Der synges også fællessalmer af *B. S. Ingemann*, sognepræst *Elna Bækdorf* læser stykker fra Jesu lidelseshistorie, og organist *Knud Vad (S 55)* indrammer gudstjenesten med orgelværker af *Ingemanns* samtidige komponisterne *C. E. F. Weyse* og *J. P. Hartmann*.

Datoen for arrangementet er lørdag den 27. maj, og det er i år lykkedes at få gunst start klokken 9.00, så der vil være mulighed for både at spise morgenmad og frokost i samlet trop.

Yderligere information om arrangementet følger i aprilnummeret af Soranerbladet, samt skriftligt til de spillere, der tidligere har deltaget.

Golfspillere, der ikke tidligere har deltaget, eller som har ændret adresse bedes venligst henvende sig til undertegnede.

Endvidere kan vi oplyse at tidligere forsøg på at arrangere en match mod herlovianerne nu ser ud til at lykkes i år. Foreløbig er der, efter aftale med herlovianernes repræsentant *Hans Ole Knudsen*, reserveret starttider på Skjoldenæsholm den anden fredag i September. Yderligere information herom følger.

Soransk hilsen

Rikke og Niels Ladefoged

Klerkegade 17A, 5 th.

1308 København K.

Tlf. 33 13 31 38

Soranergolf

Årets soranermatch vil som noget nyt blive afholdt på hjemmebane - nemlig på Sorø Golfklubs nye 18-hullers bane syd for Sorø.



Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

FEB. 1995 80. ÅRGANG NUMMER 2

Noget om at udnytte skikkelige enker...

Det er med stor glæde redaktionen kan meddele, at vi får endnu en medarbejder fra 1. april, nemlig *Bodil Wille Boisen*, som vil drage omsorg for, at bladets ortografi og stavning er i orden, kort sagt fungere som bladets korrektør (Eller kan man måske sige: Korrektøs?) Ihvertfald har Soranerbladet med taknemmelighed taget imod *Bodils* tilbud, som ikke mindst fremsættes, fordi *Bodil* bliver en af de skikkelige enker på Tersløsegaard, som *Holberg* så smukt har udtrykt det. En anden årsag til tilbuddet ligger givetvis i, at vi godt kunne trænge til en smule kærlig omsorg på netop dette punkt, hvor der gennem tiden har været en del tilbage at ønske...

Redaktionen har iøvrigt deltaget i et par afskedsreceptioner i anledning af »skiftedagen« i Stiftelsen. Det er der kommet et meget vægtigt indlæg til bladet ud af, idet den afgående Direktør *N. H. Klausen* holdt en tale, som har bragt meget frem og endnu mere på plads. Vi bringer den derfor uforkortet. Senere bringes det lovede interview med den titrædende direktør *Jens Thomsen*.

Slutteligt kan man fryde sig - eller det modsatte - over en tale, som ikke blev holdt ved Samfundets Holbergfest i december. Den sætter ligeledes meget på plads vedr. *Holbergs* betydning, bla. for udviklingen af filosofien i Danmark, så læs den bare.....

Jubilarer!!

Meld jer i god tid hos jeres klasserepræsentanter og lad SB bringe tidspunkterne!!

ERLING NEDERLAND

VISUALISE ring: 56 26 70 08

STEVNSVEJ 34 . VALLØSTRAND . DK 4600 KØGE

N. H. Klausens tale ved afskedsreceptionen

på Sorø Akademis skole, Grønne Sal,
fredag den 13. januar 1995,
kl. 14,30-16,30

Mine damer og herrer

Nu bliver det vist nok min tur til at indtræde i talernes række, da mange har tilkendegivet at være nødt til at forlade dette gode selskab i løbet af kort tid. Selvom det vel nok er lidt tidligt at komme med disse bemærkninger, som for mit vedkommende må betragtes som afsluttende i relation til Stiftelsen Sorø Akademi, finder jeg det derfor rigtigst at tage ordet nu.

Jeg vil indlede med en række taksigelser. Først og fremmest til alle jer, der er mødt op i dag. Jeg har været glad ved at se så talstærkt et fremmøde.

Dernæst vil jeg gerne sige tak for de gaver og hilsener I har bragt med.

En særlig tak vil jeg rette til Stiftelsens bestyrelse, fordi den har fundet anledning til at afholde denne reception.

Også Sorø Akademis Skole vil jeg sige tak, fordi I har påtaget jer hele det praktiske arrangement i forbindelse med receptionen.

Det var altså sammen taksigelser vedrørende dagen i dag, men det vil naturligvis være forkert, om ikke jeg benyttede dagen i dag til at sige tak til alle jer, som jeg har arbejdet sammen med i årenes løb. Tak for et - som jeg plejer at sige - efter omstændighederne godt samarbejde.

Efter taksigelserne kommer selve talen. En sådan kan jo handle om mange ting. Jeg kunne f.eks. vælge at tale om arbejde og oplevelser i Stiftelsen tjeneste. Jeg kunne også vælge at opholde mig ved de mange forskelligartede personer, jeg har mødt på min vej. **Men det vil jeg ikke.**

I stedet vil jeg forsøge at redegøre for, hvad Stiftelsen Sorø Akademi er for noget.

Man kan måske nok synes, at det er lidt sært ved en lejlighed som denne og midt i en kreds som nærværende at beskæftige

Stiftelsen Sorø Akademi



Nyt logo tiltrænges!

sig med dette emne, som burde være velkendt.

Sådan er det beklageligvis ikke. I mistrøstige stunder mener jeg endda at have konstateret, at uvidenheden om Stiftelsen Sorø Akademi ikke alene er dyb, men tillige præget af manifesterede vrangforestillinger.

Der er derfor al mulig grund til at bekæmpe denne uvidenhed og at gøre forsøg på at få de herskende vrangforestillinger bragt ud af verden.

Lad mig derfor begynde helt forfra og tage udgangspunktet i 1581, hvor *Frederik II* traf principbeslutning om at etablere Stiftelsen Sorø Akademi, for fem år senere - i 1586 - at udmønte denne principbeslutning i oprettelsen af en kostskole for 30 adelige og 30 ikke adelige drenge. Kapitalgrundlaget for Stiftelsen skulle være Sorø klostergods, som jo var blevet herreløst ved reformationen.

Man skal herved være opmærksom på, at Sorø Kloster var det største og rigeste kloster i hele Norden.

Frederik II tillagde Stiftelsen dette gods til evig arv og eje. Men ikke nok med det. Over de formastelige, som vovede at anfægte Stiftelsens ejendomsret til godset, nedkaldte *Frederik II* »Guds evige hævn



Vilhelm Bruun de Neergaard, formand for Stiftelsens bestyrelse.

og vrede«. Dette påbud om at »holde nallerne væk« gjaldt naturligvis alle, men *Frederik II* fremhævede i fundatsen specielt sig selv og sine efterfølgere som konger af Danmark som omfattet af påbuddet. Dette påbud er med lidt andre ord gentaget i senere fundatser, også i de to seneste fundatstillæg af 1973 og 1992.

Uanset dette er påbudet ikke blevet respekteret.

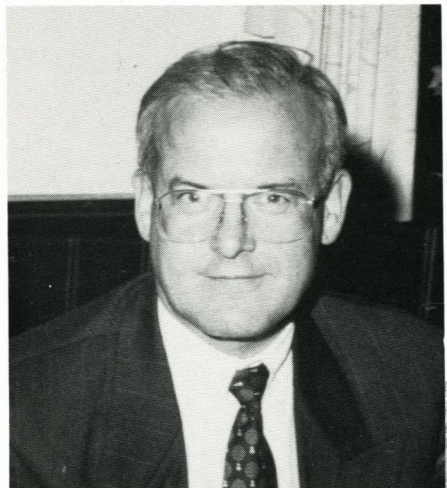
I det 19. århundrede begyndte et misbrug af Stiftelsens formue til fundatsfremmede, dvs. til ulovlige formål. Det startede i århundredets begyndelse, men misbruget tog for alvor fat, efter at Stiftelsen var blevet optaget på de statslige bevillingslove i 1849. Jeg skal ikke her trætte med en opremsning af alle de ulovlige formål, som Stiftelsen er blevet tvunget til at tilgodese, men blot nævne, at det alle var formål inden for det daværende Kulturministeriums område, og at det ulovlige kapitalforbrug, opgjort i nutidens mønt, ville ligge i milliardklassen. Interesserede kan jeg henvise til selvstudier i den såkaldte »Lille Sorø bog«: *Academia Sorana*, udgivet på Gyldendal i 1962, hvor statens ulovlige forbrug af Stiftelsens formue er omtalt i et kapitel, der meget sigende bærer overskriften »Sorø Akademis Jammersminde«.

En åreladning af Stiftelsens økonomi, foretaget på den måde og ganske uden hensyn til, om der i Stiftelsens regnskab var plads til et sådant ulovligt forbrug, måtte naturligvis få konsekvenser for Stiftelsen:

Den største og mest følelige konsekvens var et kæmpemæssigt frasal af fast ejendom, idet Stiftelsen jordtilliggende reduceredes fra ca. 100.000 ha i 1850 til ca. 5.000 ha i dag.

En anden konsekvens var, at Stiftelsen måtte konstatere ikke længere at have råd til at drive Sorø Akademis Skole på samme vilkår som hidtil. Man skal her ved være opmærksom på, at Sorø Akademis skole var den eneste private skole i Danmark, der overhovedet ikke modtog offentlige tilskud af nogen art, samtidig med at staten havde ment sig berettiget til at fastsætte en lang række begrænsninger i skolens drift, som umuliggjorde en fornuftig og rationel økonomisk drift.

I 1959 blev det derfor nødvendigt for Stiftelsen at indgå en aftale med staten/-Undervisningsministeriet om, at Sorø Akademis Skole skulle drives, som om den var en statsskole. Da denne aftale er almindeligt kendt, skal jeg ikke her komme nærmere ind på enkeltheder i aftalen,



Knud Pontoppidan (S 62) medlem af Stiftelsens bestyrelse.



Henning Funch Jensen, medlem af Stiftelsens bestyrelse.

som altid for mig har stået som en bodshandling, ganske vist af begrænset rækkevidde.

På baggrund af dette begivenhedsforløb kan det vel ikke undre, at mange mennesker tror, at Stiftelsen Sorø Akademi er en statsinstitution eller i hvert fald noget, der ligner en offentlig institution.

Ikke alene har staten skaltet og valtet med Stiftelsens formue, som om der var tale om statsejendom, men Stiftelsen blev også administreret og ledet af statsinstitutioner eller statsansatte. Hertil kommer - men det er der ikke mange, der er opmærksomme på - at Justitsministriets lovfdeling for et par år siden fastslog, at Stiftelsen Sorø Akademi - formentlig som den eneste af de gamle stiftelser - måtte anses for oprettet ved en førkonstitutionel lov, som kunne siges at gøre Stiftelsen til en national stiftelse i modsætning til de øvrige gamle stiftelser af mere begrænset lokal karakter.

Den væsentligste grund til, at så mange tror, at Stiftelsen er en offentlig institution, er imidlertid nok den, at Stiftelsen som oprettet af *Frederik II* må være en statsinstitution. Denne opfattelse er fundamentalt forkert og stridende imod den vigtigste regel i fondsret, gående ud på, at der imellem opretteren og det oprettede,

altså stiftelsen/legatet, går et uigennemtrængeligt jerntæppe, som umuliggør enhver form for råderet. Denne regel gælder alle, så i denne relation er der ingen forskel på *Kong Salomon* og *Jørgen Hattemanger*. At den øverste ledelse af Stiftelsen Sorø Akademi igennem århundrede har været lagt i hænderne på statsinstitutioner/statsansatte, gør heller ikke Stiftelsen til en statsinstitution, hvilket Højesteret har fastslået i sagen om Den Arnamagnæanske Stiftelse/sagen om de islandske håndskrifter.

Jeg vil herefter - som den ubetingede sandhed om Stiftelsen Sorø Akademi - fastslå, at Stiftelsen er en stiftelse, et legat, en selvejende institution eller - som det hedder i nyere sprogbrug - en fond. Sådan er det idag og sådan har det været lige siden 1586

Det er derfor ganske forkert at tale om privatisering i relation til Stiftelsen, der ikke kan gøres mere privat, end den altid har været:

Det er forkert at tale om privatisering i forbindelse med 1992-fundatstillæget, der bla. betød, at Stiftelsen kom ud af de statslige bevillingslove, hvor Stiftelsen var havnet ved en fejltagelse - af fatal karakter.

Det er om muligt endnu mere forkert at tale om privatisering, bare fordi Stiftelsen



Bent Hansen, medlem af Stiftelsens bestyrelse.



Rektor Erling Kristensen, medlem af Stiftelsens bestyrelse.

nu overtager den daglige drift af sine egne skove og derved bringer entreprenøraftalen med Skov- og Naturstyrelsen til ophør. Denne aftale er ikke og har aldrig være andet end en rent praktisk foranstaltning, som man engang fandt hensigtsmæssig, men som man nu mener, at tiden er løbet fra.

I den forbindelse forekommer det naturligt og desværre også nødvendigt at fastslå, at denne entreprenørordning ikke har givet Sorø Akademis Skovdistrikt anden særstatus inden for Stiftelsens organisation end den, der fremgår af aftalen mellem Stiftelsen og Skov- og Naturstyrelsen. Inden for denne aftales rammer har Stiftelsens bestyrelse og direktør naturligvis fornøden instruktionsbeføjelse over for Skov- og Naturstyrelsen. I den udstrækning, Skov- og Naturstyrelsen har delegeret kompetencen til den stedlige leder af skovdistriktet, er denne på ganske tilsvarende vis underkastet bestyrelsens og direktørens instruktionsbeføjelse.

Medens jeg nu er igang med at berigtige misforståelser, vil jeg gerne ramme en pæl gennem de opfattelse, at Stiftelsen skulle være en offentlig stiftelse allerede af den grund, at dette begreb er en selvmodsigelse - en *contradictio in adjecto*, som det hedder med et gammelt juridisk udtryk. Fondsloven af 1984 nævner da heller ikke

dette begreb med et eneste ord, ligesom den store betænkning om fonde - der ligger til grund for fondslovene - gør et helhjetet forsøg på at få gjort kål på dette mærkelige begreb.

Stiftelsen Sorø Akademi er og har altid været en enhed. Det er altså ikke noget, den pludselig er blevet pr. 1. januar 1995. At det forholder sig sådan, fremgår af Stiftelsens fundatser, også af de to seneste - fundatstillægene fra 1973 og 1992. Som det imidlertid fremgår af 1973- og 1992-fundatstillagene indtager Sorø Akademis Skole siden den 1. april 1958 en særstatus uden mulighed for Stiftelsens indblanding i skolens indre liv.

Stiftelsen Sorø Akademi er - som bevist - en fond. Men Stiftelsen er ikke en ganske ordinær fond.

Ikke i kraft af sin oprettelse eller historiske oprindelse, ikke i kraft af sin særlige styreform, men i kraft af den hæderkronede indsats, som »mænd af ånd« har øvet i Stiftelsens navn i århundredes løb.

Det er denne indsats, som »mænd af ånd« har øvet, der i 1959 gjorde det naturligt for statsrevisorerne at omtale som noget enestående »den fremtrædende rolle, som Stiftelsen har spillet i dansk skole- og lærdomshistorie«.

Det er den samme indsats og de samme kulturpersonligheder, der i 1992 fik en



Direktør Jens Thomsen, Stiftelsen Sorø Akademi.

kendt københavnsk højestetssagfører til at betegne Stiftelsen Sorø Akademi som et nationalklenodie, som det var ham en ære at rådgive og hjælpe.

Skal jeg her på falderebet formulere et fremtidsmål for Stiftelsen Sorø Akademi, må det - i konsekvens heraf - blive ønsket om, at Stiftelsen må kunne bevare, befæste og udbygge denne position. Jeg vil ønske og håbe, at Stiftelsens bestyrelse og den nye direktør må få kræfter og mandsmod til at forfølge dette mål og i alle forhold ubetinget at varetage Stiftelsens tarv- også selvom følgen måtte blive vrødet avisartikler, sure læserbreve og omfattende underskriftindsamlinger eller anden populistiske tilkendegivelser.

Med andre ord - gør Stiftelsen stor, men jer selv små. Men gør det med stil.

Til lokalpressen har jeg en bøn - Kunne I ikke lade være med at bruge udtrykket »Sorø Akademis Stiftelse« - af den simple grund, at udtrykket er forkert: Det er jo ikke Sorø Akademi, der har en Stiftelse, men der er Stiftelsen, der ejer et akademi.

Selv om jeg efterhånden har sagt det mange gange i talens løb, siger jeg det endnu en gang: Det rigtige navn på Stiftelsen er: »Stiftelsen Sorø Akademi«.

Til allersidst blot dette: Lad os ønske for Stiftelsen, at den må leve godt og længe, ved at udbringe et ægte Sorø-hurra for Stiftelsen.

Stiftelsen Sorø Akademi længe leve (3 lange og 3 korte hurra).

Til årgang S 1955

Så er det nu venner, hvis vi skal nå det. 40 år er trods alt et repræsentabelt jubilæum. Er der nogen der gider? Og frem for alt er der nogen, der gider hjælpe undertegnede med en aktionsgruppe. Den uoplyste enevældes tid er ved at være forbi! Ud af børnebørnenes sandkasse og ring eller skriv til:

Iwan Krasilnikoff, Slangstrupgade 27E, 3400 Hillerød. Tlf. 42 25 50 09

På forhånd tak med venlig hilsen

Iwan Krasilnikoff
S 55/ medl. nr. 1634.

Interview med direktør Jens Thomsen

SB: Tillykke med opgaven! For de fleste af os er der jo noget aldeles romantisk forbundet med skovdrift, jagtmiddage og jærgerhornets gjalden, men det er vel i virkeligheden noget ganske andet?

JT: Ja, det tør siges! Meget stor er naturligvis den fascination, som sikkert er baggrunden for alle kommende forstfolks valg, men skællene falder hurtigt fra øjnene og afløses af en meget håndfast forståelse - omend den naturligvis som andet erhverv er præget af ligeså mange holdninger, som der er individualister blandt menneskene!

SB: Der står *Thomsen* på en ret stor mængde jordbrug både i det sydjyske og ikke mindst i det nordjyske, hvorfor valgte du skoven?

JT: Jeg er yngst af fem og een af mine store brødre betroede mig tidligt, at jeg ganske enkelt var for dum til at blive bonde! Samtidig havde jeg en bedstefar, der foruden sin ager havde et lille stykke skov, som han gik meget op i. Da jeg som lille ofte fulgte ham, var det naturligt, at jeg ligeledes kom til at synes om skov - og da jeg blev lidt ældre, var det helt naturligt for mig at vælge forstuddannelsen.

SB: Istedet for at spørge om alder kan vi vel lige så godt fastslå at du i en alder af 26 blev udnævnt til leder af Dansk Skovforening og Danske Skoves Handelskontor, og at du var der i 12 år, så kan man selv regne, men du er vel mest kendt for din sagnagtige optimisme og tro på skovbrugets fremtid?

JT: Ja, det er nu ikke en lalleglad optimisme, det er ganske rigtigt en tro på fremtiden, men den baserer sig sandelig på facts og ikke på ønsketænkning! Træ er simpelthen verdens bedste råstof: Selve produktionen har yderst positive virkninger for såvel natur som mennesker. Træ kan gendannes ved miljørigtig plan-teproduktion. Træ anvendt til energi er CO₂-neutral. Affaldstræ er ikke noget problem for miljøet men derimod en

aldeles lødig ressource. Træ bør derfor anvendes som råstof over alt, hvor det er muligt!

SB: Ja, men er det ikke sådan, at det meste bruges til cellulose-masse?

JT: Jo, det er rigtigt, og selv i et lille land som Danmark uden egen nåletræs-papirmassefabrikationen ender over 50% af nåletræsproduktionen i papirmasse, hvis vi indregner træflis og rundtræ. Men det er netop det positive ved det, fordi totaløkonomien jo først er rigtig god, når de dårligst betalte produkter bliver lønsomme!

SB: Men massen har jo været et problem - prismæssigt i de seneste år?

JT: Ja, i slutningen af firserne var prisen på masse oppe på 800 dollars pr. ton, og det gav sand eufori i branchen! I 1993 kunne samme mængde indbringe knap det halve. Altså 400 dollars og det var dermed næsten usælgeligt. Her i slutningen af 1994 er prisen røget over 700 dollars, og der har i de sidste 10 mdr. været 7 prisstigninger på papir, så det lover godt...

Det er jo sådan, at efterspørgslen efter råtræ altid har været et spejlbillede af industrikonjunkturerne - selvom der selvfølgelig er en tidsforskydning. Men uanset konjunkturerne - og vi har naturligvis ikke oplevet den sidste lav-konjunktur - så oplever man både praktikeres og teoretikeres nærmest maniske tendens til at tænke og argumentere i lineære frem-skrivninger! Og her er vi ved det nok største ~~beslutninger, tænk på, at vi først kan bruge bøg efter ca. 120-130 år - for nåletræ i visse tilfælde under det halve men alligevel: bordet fanger sandelig, når man~~ Tidligere tiders konjunkturopgange er blevet anvendt som alibi for en tilsvarende unuanceret begejstring for nåletræ og det modsatte for løvtræ. Set i bakspejlets klare lys er denne argumentation latterlig, men ikke desto mindre dominerer den fortsat, når vi skal vælge træart. Og det kan blive nogle dyre beslutninger, tænk på, at vi først kan bruge bøg efter ca. 120-130 år - for nåletræ i

visse tilfælde under det halve, men alligevel: bordet fanger sandelig når man skal arbejde i så lange tidsperspektiver! Ja, det her kan jeg tale om i timevis, men der bliver ganske givet gode muligheder derfor i fremtiden!

SB: Ja, det vil der blive - vi regner da med at se dig i løbet af efteråret til en frokost, hvor vi kan få høre nyt om de indledende manøvrer!

JT: Ja tak, vi må heller ikke glemme, at skovdriften nok er en meget stor del af Stiftelsens område, men at der jo ligger ret meget og venter!

SB: Har du en fiks og færdig prioriteringsliste klar?

JT: Nej da, jeg har tænkt mig at indtage en rolle, som man normalt tillægger et af skovens natdyr, nemlig uglens, hvilket vil sige, at jeg vil lytte, lytte, iagttage og danne mig et indtryk af den kolosale forskelligartethed, som præger en stiftelse med den alder og med den fundats, som karakteriserer Stiftelsen Sorø Akademi! Men jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg glæder mig som et barn, der har fået et nyt stykke legetøj - uden sammenligning iøvrigt!

SB: Du og familien flytter herved?

JT: Ja, det gør vi naturligvis! Indledningsvis bor vi til leje i et af Stiftelsens huse i Søgade. Vi har sat villaen i Holte til salg og regner med et hurtigt resultat, således at vi snart kan være samlet om opgaven her i Sorø, hvor vi har fået en utrolig hjertelig velkomst, og hvor man ser Stiftelsens placering i byen som udgangspunkt for en ny udviklingsæra for området.

Red.

Læs her!

ste problem for al dyrkning og produktion af naturprodukter herunder ikke mindst træ: Nåletræets tilbagegang i 90'erne blev udlagt som en permanent deklassering af

Soranerfrokosten den 5. januar 1995

Den faste referent skal hermed vide, hvad han gik glip af.

Fremmødet var som ved tidligere januar-møder ikke stort, nemlig følgende 9, placeret ved 2 borde: *Knud Hauerslev* (R 23), *Erik Lüders-Thomsen* (R 32), *Niels Jørgen Tholl* (R 33), *Thorbjørn Bennike* (S 36), *Niels Saxtorph* (S 40), *Hans Mathiesen* (R 45), *Arne Krog* (S 46), *Morten Nørgaard* (S 54) og *Poul Andersen* (S 60).

Der var ingen indbudt taler. Til gengæld blev verdenssituationen ordnet flere gange ved hvert bord, og stemning og lydniveau var som på en god dag i det engelske parlament.

Hauerslev og *Mathiesen* talte om deres fødeby, Korsør, og dens to pengeinstitutter. Ingen antydning af Korsbæk, selv om KH's og HM's aner var konkurrenter.

Den danske finanssektors generelle forfald, som betyder, at alle bliver lige dårlige til alle ting, fik en del ord med på vejen.

Det samme gjaldt ledende bankfolks ansvarsflugt i forbindelse med selskabstømning. Almuens frynsegoder fører man klapjagt på; men kræfterne svigter i større sammenhænge. På gode industrianlæg er der alarmsystemer, som går i gang, når der er optræk til noget uønsket eller usædvanligt. Alarmsystemer til pengeverdenen må da også kunne betale sig.

De seneste herlovianerudskejelser med gammelmandsgraffiti og nuværende elevs hærværk under et privat hotelophold kendes fra dagbladenes føljeton. Så er der alligevel mere sport i at stå på vandski efter en Storebæltsfærge.

Skolelivet i besættelsestiden blev atter bragt på bane. Det nævntes, at en elev var endt i koncentrationslejr, og at skolens rektor i lang tid undlod at underrette elevens mor. 50 år efter synes det uacceptabelt; men forhåbentlig var der ukendte be-
væggrunde.

Eksplisiver omtaltes i to sammenhænge: Destruktionen af eksplosiver i forbin-

delse med igangværende demilitariseringsaftaler og -projekter samt Farum kaserens manglende lagerplads til ulovligt nytårsværkeri, som venter på destruktio-
tion. Der blev ikke tid til snak om skole-
drenges krudtforsøg, kun et par galgen-
humoristiske vandrehistorier om krudt-
fremstilling.

Ved »bord 1« nåede vi endnu et par emner: mikrobiologen Jørgen Bech-Andersen (vistnok hussvamp etc.) samt et husråd om saltsyreindtagelse mod pernicious anæmi, herunder manglende mave-syreproduktion.

Kom til soranerfrokost, inden du bliver anonym syredrunker eller deltager i en større, klinisk afprøvning!

Hørt og skrevet af

Poul Andersen.

SAAB

Oldtimers
Specialbiler

**SAAB 96 og 99
totalrenoveres
og
sælges med garanti**

NIELS THIELE

Automobiler
3660 Stenløse
Tlf. 42 17 00 72

SORANER-

bladet

INDHOLDSFORTEGNELSE
ÅRGANG 79 . 1994



Indholdsoversigt 1994

79. årgang

Januar

Forsidebillede: Rektorhaven i sne	
Lærerbillede 1928	2
Gumlösa Kyrka 800 år	3
Novemberfrokost	5
Kurt Bresson: Rejse til de nøgne kvinders land	7
Holbergs fødselsdag (ref.)	9
Decemberfrokost	10
Kurt Bresson: Efterårsrejse til Alsace	12
Fødselsdage januar og februar 1994	13

Februar

Forsidebillede: Marcus Pedersen, nekrolog	20
Ny redaktør, billede af afgangende og nye red.	18-19
Udflugt til Tøjhusmuseet	22
Axel Beck in memoriam	23
Hukommelsesprøve (Loppens bil) .	25
Januarfrokost	25
Dødsfald og fødselsdage	26

Marts

Forside: Tegning af Velie model 1926	
Lederen: Om at drage til Soer	31
Miljørapport (Skolens liv)	32
Februarfrokost	34
Axel Beck: Min ven Åndemageren, novelle	36
Regnskaber 1993	37
Vedtægter	41
Nekrolog, Brian Johnston	51
For 50 år siden	51
Mindeord over Aksel Heltoft.	52
Fødselsdage	53
H. J. Jensen, ny museumsfm.	54
Nekrolog Arne Wassmann	55

April

Forside: Ole Olsens karikatur af Loppens bil	
Billede af Marcus og Poul Frode Truelsen	58
Leder: Om at gå til SORANER-frokost	59
Temadag på skolen (mobning, samværsformer)	61
Hyldestdigt til skolen	63
Fatterlatin	64
For 50 år siden	64
Talende engle (anm. af Elisabeth Uldalls bog)	65
Gave til Samfundet fra Henrik Elmquists efterladte	66
Martsfrokost	67
Breve til redaktøren	68
Fødselsdage maj 1994	69
Dødsfald	71

Maj

Forsiden: Billede af Sorø kirkeorgel efter restaureringen 1942	
Lederen: Om at restaurere	75
Generalforsamling 1994	76
Hvor blev vingerne af - Sorø kirkeorgels rest	80
En Thomsen-drengs erindringer, v/ Hans Sørensen	82
Gammelsoraner cricket 100 år - godt og vel	84
Aprilfrokost	86
Axel Beck: Pensionist i Roskilde, sidste brev	87
Fødselsdage juni og juli	89

Juni

Forsiden: Batøk-trofæet tilbagevundet!	
Lederen: Om at jubilere	95
Hilker på Sorø Akademi - rest. 1976-91 v/ Asger Larsen	96
Folketingsbesøg i den konservative gruppe, Hans Engel	101
Billeder fra for 150 år siden	104
Majfrokost	105
Hauch-samlingen skal blive i Sorø!	107
Soranske penne, Justus Hartnacks filosofiske værker	107
Gammelsoraner cricket for 50 år siden	109
Forventningsfyldt elevinterview ...	110
Brev fra samlingerne v/ Kaj Erik Koch	111
Café Esthers hilsen til studenterne 1994	113
Fødselsdage i august	115
Batøkreferat fra sejren over Herloviaerne	116
Nekrolog, Erik Velling v/ Dorte og Otto Hagemann	118

August

Forsiden: De talende ænder foran kirken	
Lederen: Noget om at gøre alle tilpas	123
Rektors tale v/ dimissionen	125
Hermod Lannung: 80 års jubilar ...	125
Soransk Samfunds velkomst til de nye v/ Bruhns	128
Olaf Koesters tale til 40-års jubilærerne	133
Fynsk batøk-besøg i Sorø	136
Holberg-forestillinger i London ...	137
Soranske penne, v/ Helge Haystrup	138
Nekrolog, Børge Ishøi og Terkild Vinding	138
Indsigelse mod Bruhns tale v/ translokationen, Frode Gam	139
60 års jubilæum den 17. juni v/ Poul Nielsen	139
Brev fra Samlingerne II v/ Kaj E. Koch	140
Soranervin på Vænget	141

50 års jubilar-tale v/ Hans Scherfig-Jensen	141
Illerup-fundene, en revurdering v/ Anders Rask	143

September

Forsiden: Skolen i hvidt	
Lederen: Om at gasse sig i erindringens lunkne vand	151
Rektor Bohn, Ansvarets mand, v/ Ib Juul	152
Usoransk optræden v/ Otto Vilh. Sommer	153
Gylden dag i Sorø, Akademiets rolle	155
Fra det gamle arkiv	156
Soranske penne: Sv. Irgens Hansen: Australien	157
Om sjælen på Sorø Akademi. M. Juel Christoffersen	158
Opråb vedr. spørgerunde v/ Chr. Sarauw	159
Junifrokost	159
Julifrokost	161
Brev fra Amerika v/ Adam Bose-rup	163
Nekrologer over J. F. Bøttger, Vagn La Cour, Carl Wassmann og Børge Carlsund. Endvidere Bertel Staus-holm og Max Ebert	164
Fødselsdage i september	167
Fødselsdage i oktober	168
Fratergården uden brønd	169
Billeder af Skoleholdet i Cricket 1952 og -53	170

Oktober

Forsiden: Rektorerne Østergaard og Erling Kristensen	
Lederen: Om hovmodet, der står for fald	175
Bestyrelsesmødet i Aubut	176
Peter Waagstein: I Fr. d. VII's fodspor	176
Fraterbrøndens lønlige kildespring, Bresson	177
Tersløsegaard, Efterlysning af en skikkelig enke	179
Lektor Hjort som privatmand v/ Jytte Pedersen	180

Kunsten at få biografien hjem	181	P. O. Pedersen	215
Møde i biografiudvalget	182	Dødsfald	215
Mindeord: Ditlev Christensen	182	Nekrolog, Erik Bang	216
Biografi-mangler, indlæg	183	Sporten i Sorø - Møller 1881	217
Tersløsegaard og Fraterbrønden ...	187	Soransk cricket	217
Augustfrokost	189	Decemberfødselsdage	218
Septemberfrokost	191		
Fra det gamle arkiv	192	December	
Billeder af de to hold fra 100 års jubikampen	193	Forsiden: Bjernede Rundkirke i sne	
Dødsfald	194	Lederen: Sorrig og glæde de vandre tilhaabe	223
Novemberfødselsdage	195	Skandale på Sorø Akademi (1935) .	224
		Bestyrelsesmøde	226
November		Brev fra Frank Horn, USA	226
Forsiden: Jørgen Arnsbjerg som åbningsgærde		Soranske penne: Hartnack, indførelse i filosofi	227
Lederen: Noget om at gå bag af dansen	199	Hr. Hybenkradser, hvem var det? Anmeldelse	229
Biografierne v/ red.	200	Bjernede kirke v/ Erik Skov	230
Studentergaarden	200	Biografi-resterende, indlæg	233
Det store guld-smil, Trine Hansen .	201	Novemberfrokost	237
Årsfesten 1994	202	Juelsminde 2. nov. 1994 v/ Aton Andersen	240
100 års kampen på Sorø Akademi v/ red. Jørgen Pedersen	204	Oktoberfrokost	242
Biografi-resterende, indlæg	207	Fra det gamle arkiv	243
Soranerfrokosternes opståen	211	Fødselsdage i januar 1995	246
Skabsundersøgelse og kammersold 1926	213	Dødsfald og mindeord over Helge Hørby	246
Mindeord: Per Hjorth Skibelund og			

HUSK I ÅRET 1995					
1. Kvartal	Uge 9	Soranerbladet udkommer	3. Kvartal	1. sep.	Frokosttaler: Dir. Jens Thomsen
	8. marts	Bestyrelsesmøde			
	10. marts	Deadline for næste SB			
	26. marts	Ingemann-passion/Sorø kirke			
	27. marts	Deadline for næste SB			
2. Kvartal	14. april	Mathæus-passion/Sorø kirke	4. Kvartal	14. okt	Årsfest i Sorø
	Uge 14	Soranerbladet udkommer		7. dec.	Frokosttaler: Lars Ryhave
	25. april	Generalforsam. Imperial/Kbh.			
	26. april	Deadline for næste SB			
	Uge 20	Soranerbladet udkommer			
	4. maj	50 året for befrielsen fejres			
	23. maj	55-års jubilæer i Sorø			
	25. maj	Baték i Jylland og Sjælland			
	1. juni	Frokost m. Carsten Vagn Hansen			
	23. juni	Dimission/Sorø kirke			
	Uge 25	Soranerbladet udkommer			

Fader Holbergs fader – eller: Noget om dyneløfteri og Holbergs hverdagsfilosofi.

Et fødselsdagsforedrag, der ikke blev foredraget 3. december 1994 på Imperial.

For nogle måneder siden kunne man i Jyllandsposten læse, at nu havde en norsk bibliotekar hittet ud af, at *Ludvig Holberg* skulle være søn af fenrik *Christen Nielsen*, født i Kolding og indvandret til Bergen i begyndelsen af 1643.

Argumentationen var påfaldende tynd og blev da også aldeles omgående skudt sønder af fhv. overarkivar *Vello Helk*. »Det var en grausom Salbe. Die gantske Armee ruiniert auf ein mahl!«

Fænomenet er velkendt som argurketidsstof: »Kendt persons hemmelige op-hav«, »Kendt persons hemmelige af-kom«, eller - allerbedst »2 kendte perso-ners hemmelige familieforhold« (feks. »Verdensberømt dansk forfatters kongel-ige ophav«) og egentligt mere interessant som studie i pseudovidenskab end som kilde til ny viden: dyneløfteri og dame-bladslæsning har alle tidt været en dansk nationalsport.

Hvad *Holberg* angår er det nu engang således, at det er ham selv og ikke hans far, der har skrevet komedierne, epistlerne, de moralske tanker og alt det andet. Og selvom det også er en dansk nationalsport (tæt beslægtet med damebladslæsningen) at læse dårlige bøger om store forfattere i stedet for gode bøger af dem, så vil jeg alligevel anbefale det sidste - sådan på forsøgsbasis.

Lad os lige få en prøve fra *Holbergs* epistel 119:

»Min Herre bebreider mig en Slags Kaaldsindighed mod Slægtninger og Paa-rørende. Jeg bekiender, at min Opførelse kand have givet Anledning til slige Be-breidelser, helst saasom Kaaldsindighed mod Blods-Forvante holdes af meenige Mand u-natulig og intet *Axioma* holdes at være meere grundigt end dette, nemlig: at Blodet er aldrig saa tyndt, det er jo tyk-kere end Vand; item, at hvo der ikke præ-

fererer sine Egne for Fremmede, er værre end en Tyrk og Hedning. Men, saasom jeg udi adskillige Ting gaaer fra den alfare Vey, saa holder jeg og for, at de alminde-lige Domme herudi grunde sig mere paa Skik og Vedtægt, end paa den sunde For-nuft, saa at min Opførsel herudi er en pur Virkning af *Philosophiske Meditationer*. Jeg tilstaaer vel, at fast alle *Nationer* ere eenige udi den Meening om en særdeles Kiærligheds Pligt mod Slægtninger, og at derfor saadant almindeligt Samtykke kand ikke være uden af nogen Vægt: bifalder derfor gierne dem, som præfe-re Slægtning besidder ligesaa megen Dyd som en Fremmed: og holder for, at naar tvende Personer ere lige trængende, at jeg først maa rekke Haanden til min paa-rørende. Men min *Orthodoxie* gaaer her-udi ikke videre, bør ey heller strekke sig længere, saasom Fornuften byder at elske dem meest, som er meest Kiærlighed værd, og Taknemmeligheds Lov befaler heller at redde dem Haanden, der ere mine Velgiørere, og som have ladet see Kierligheds Prøver mod mig, end mod dem, der have intet andet at beraabe sig paa end Forvandskab udi Blodet, grund-ende deres *Prætensioner* alleene derpaa, at de ere *fabriqverede* udi samme Verk-sted, som jeg. Jeg undertager herfra For-ældre og Børn: De første er jeg Taknem-melighed skyldig, og maa de derfor alle andre foretrekkes; De sidste byder Natu-rens Lov mig at elske frem for andre, thi man seer end umælende *Creature* at være indplantet en inderlig Kiærlighed til deres Unger. Men, naar en anden Slægtning fremkommer med sine *Prætensioner*, og anfører saadan *Syllogismum*, nemlig, ef-tersom *A* haver gjort mig, og *B*, som er en Broder af *A*, haver gjort dig, saa kand jeg formedelst Fødselen paastaae visse Ting, som en Ret, begriber jeg ikke saadan *Lo-gica*, sær, naar ingen andre *Motiver* an-føres.«

Så meget om *Holbergs* syn på med-menneskene - og om hans egen familie-følelse. Man kan mene, at så kan den norske bibliotekar m. fl. jo meget pas-

sende hævde familiefølelsen på hans vegne. Man kan også overveje, om ikke holdningen egentligt er både rimelig og velbegrundet. Den er i hvert fald solidt forankret i hele det samfunds- og menneskesyn, der er *Holbergs*, som han lægger frem i »Naturens og Folke-Rettens Kundskab«, og som resten af forfatterskabet fra komedier til Moralske Tanker går med at docere.

Vi kan feks. læse lidt i Natur- og Folke-rettens 1. kapitel:

»Menneskets Herlighed frem for de umællende Bæster kand fornemmelig sees deraf, at det er begavet med en fornuftig Siæl, hvorudi er et herligt Lys til at kiende og dømme udi en Ting, og en særdelse Bevægelse at antage og forkaste den samme saa at derføre udi den Henseende Menneskets Gierninger ere langt ypperligere end Bæsternes Bevægelser, som skee uden nogen foregaaende Gierning foretages af fornuftig Siæls Evne, hvorved et Menneske kiender og dømmer en Ting; den fatter en Ting og dens Natur, saasom den forestilles ved Ideér og Billeder, og kaldes Facultas Repræsentativa, den forestillende Evne; En anden, hvorved den nøye betragter adskillige Sager, dømmer naar, hvorledes, og hvilket skal forrettes; Item overvejer de Midler, som tiene til at udføre en Ting, og kaldes Facultas Consultativa eller den overveyende Evne.

Ved den første fornuftens Evne er at merke, at, omendiskønt den er af den slags Evner, som kaldes naturlige, og sættes imod de frie Evner, saa at et Menneske ikke anderledes kand begribe en Ting, end saasom den forestilles Forstanden eller dømme anderledes derom, end som han synes at have fattet den; ikke desmindre, saasom meget undløber og skiules for den, som løseligt beskuer en Ting, og tvert imod ligesom forestiller sig selv for den, der nøye betragter og overvejer en sag, saa maa og kand et Menneske nøye eftergrandske en Ting, og ligesom trænge sig ind udi Hiertet deraf, at han ikke skal samtykke en ond Ting,

efterdi den kand synes god, eller forkaste en god, efterdi den synes ond.

Fremdeles, saasom Forstanden ligesom bærer et Lys for vore Gierninger, saa at vi uden samme ikke kand andet end fare vild, saa maa man forvist slutte, at derudi er en naturlig Rethed, det er, at den ret kand begribe og dømme hvad som Ondt og Godt er, i fald den ikke besynderlig bliver fordrevet af en ond Optugtelse eller Vane; thi dersom man vilde slutte anderledes, skulde alle gode Gierninger blive kuldskastede, og enhver kunde undskyldte sin Ondskab dermed at han forstod ikke bedre.

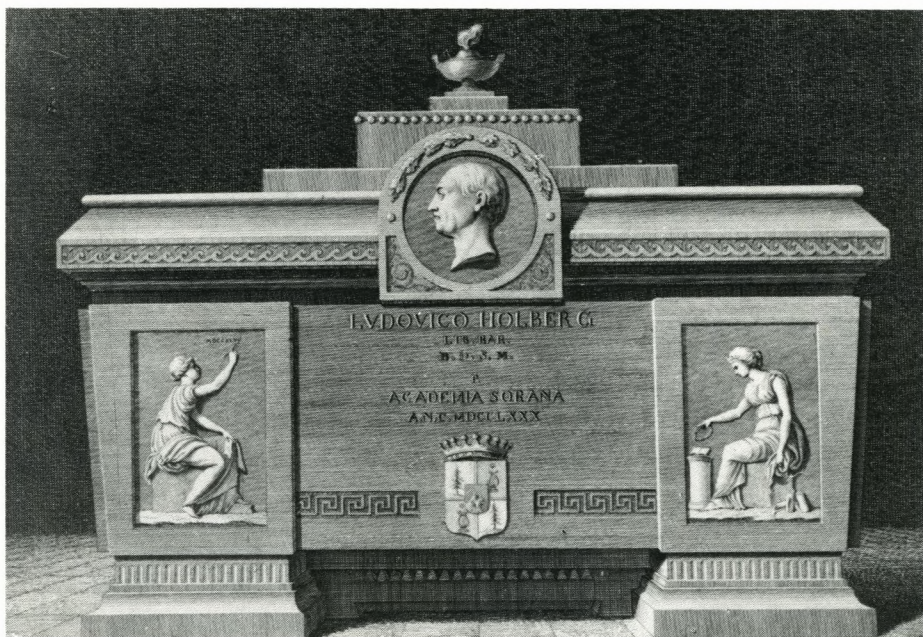
Hvorledes Vane og ond Optugtelse kand forderve Forstanden, haves Exemppler ikke alleene udi en og anden eenlig Person, men udi heele Nationer tillige. De gamle Nordiske Folk, skjønt de havde Dyden saa meget for Øynene, som nogen anden Nation, og skjønt de holdte Vold og Tyveri for en stor Synd, saa dog agtede de det for en Dyd og Ære at anvende deres meeste Tiid paa Søe-Røveri. Lige det samme kand man sige om de itzige Flibustiers udi Vest-Indien, hvilke med Vold, Røven og Plyndren bortdrive deres Tiid, og dog tilligemed ikke forsømme deres Morgen- og Aften-Lof-Sange, ligesom Comineus fortæller om Kong Ludvig II. at han paa Knæ ud Kirken bad GUD om Bistand i at fuldføre i at fuldføre en ond Gierning, og lovede jomfru Mariæ en Deel af den Dræbtes confisquerede Gods. Saaledes seer man ogsaa Krigsmænd med største Andagt at bereede sig til Dueller, hvilket alt er Virkninger af en ond Vane og Optugtelse, der forblinder Forstanden, udi hvilken er dog en naturlig Rethed.«

Så er spørgsmålet selvfølgelig, om der i dette verdensbillede, hvor Gud ved skabelsen har indgivet os mennesker forstandens klare lys og dermed forpligtet os til at bruge den til at skelne mellem godt og ondt - om der her er plads til noget så utraditionelt som følelser og lidenskaber. For følelser og lidenskaber, det er da vist ikke *Holbergs* bord?

Lad os runde af med et hug i epistel 393, der står der nemlig noget om liden-skaber - eller affecter, som *Holberg* skriver.

Man kand vel nogenledes tvinge sine *Affecter*; man kand ogsaa vide hvilke Regler, som *recommenderes* at i agt tage dertil: Men, hvor Blodet er hidsigt, og Vædskerne udi Legemet skarpe, hjælper saadanne Reglers Iagttagelse ikkun lidt. Naar Ilden kommer i Krudet, maa det springe, og naa Vædskerne ved een og anden Hændelse begynde at *fermentere*, ville de blive ved, indtil de havde ud-kaaget. Jeg veed vel, at adskillige herudi ikke ville bifalde mig. Der findes og visse Mennesker, som vidne med deres egne Exempler, at de ved saadanne Reglers Iagttagelse ligesom have overvundet sig selv, og bekommet en anden Natur. Det kand være, at der findes saadanne Kiemper; det kand ogsaa være, at mange bryste sig af Sejer uden Striid. Det er ellers meget troeligt, at hvis een eller anden saalænge haver stridet med sine *Affecter*, at han haver gandske undertvunget dem, saa

maa *Passionerne* ikke have været udi nogen høj *Grad*. Thi det var vanskeligere for *Alexander M.* at overvinde een af sine herskende *Passioner*, end at undertvinge heele *Orienten*. Jeg for min Part haver hos mig selv fundet saadant at være et forgiæves Arbejde, og derfor anhører som Stortalenhed, hvad derom siges. De fleeste, som bryste sig af saadanne Sejer-vindinger, og som igiennemhegle andre, efterdi de ikke ville følge deres Exempel, ere dog saa forsigtige, at gemeenligen ikke tale om de Fejl, som ere deres egne Hoved-*Passioner*, men *declamere* mod saadanne, hvortil de enten selv ingen Tilbøjelighed have, eller som hos dem ere let at bestride. Saaledes bebrejder de Giærrige sin Næste alle Slags *Passioner*, uden Begierlighed efter Penge: En *Advocat* rører i sine Straffe-Prædikener ikke om Trættekierhed; og en *Fanaticus*, som stedse tordner mod Spill, Dantz og anden Tidsfordriv, som ikke ere hans egne Hoved-*Passioner*, prædiker sielden mod Overflod udi Mad, mod stærk Drik, og andet deslige, hvortil han selv i høj *IGrad* *inclinere*. Jeg forblive & c.«



Og det er godt, at det er sådan. For det er denne vibrerende spænding mellem troen på forstandens overmagt, der er kommet stor og udødelig kunst ud af. Den spænding er nemlig forudsætning for, at karaktererne i *Holbergs* komedier er levende mennesker og ikke kun roller; og den er forudsætningen for, at *Holberg* som grundlægger af dansk filosofi - og dermed selv forudsætning for feks. *Grundtvig*, *Kierkegaard* og *Løgstrup* - med rimelighed kan siges at være den vigtigste person i dansk åndsliv nogensinde.

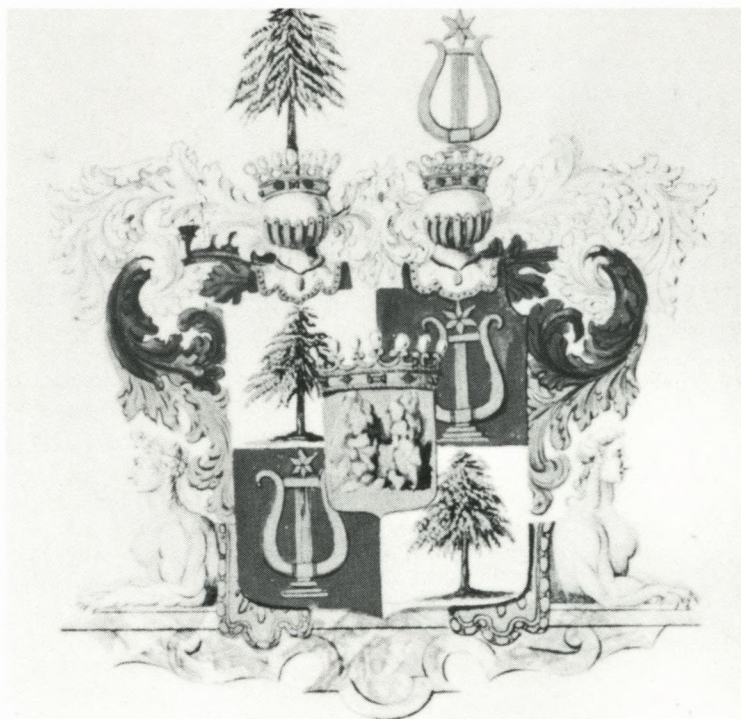
-Ja, så er der selvfølgelig damebladsiden og dyneløfteriet. Og skal jeg slutte i den grøft, hvor jeg begyndte, kan jeg da nævne, at *H. G. Olrik* i en kronik i *Nationaltidende* i dag for 54 år siden (genoptrykt i »Ludvig Holberg. Under søgelser og kronikker« (1959)) påpegede, at vi absolut intet ved om *Holbergs* fødselsdato. *Holberg* vidste det faktisk ikke

engang selv - han var i tvivl, om han var født i '84 eller '85, indtil han skaffede sig en udskrift fra kirkebogen i Bergen i anledning af sin pensionering som ca. 70 årig. (Både kirkebogen og udskriften er siden gået til ved brand.) Andre mulige datoer er 1/4, »en gang i juli« og - iflg. *Olrik* måske mest sandsynligt - 6/11. Men vi kan ikke vide det. Så vi gør som *Olrik* foreslår:

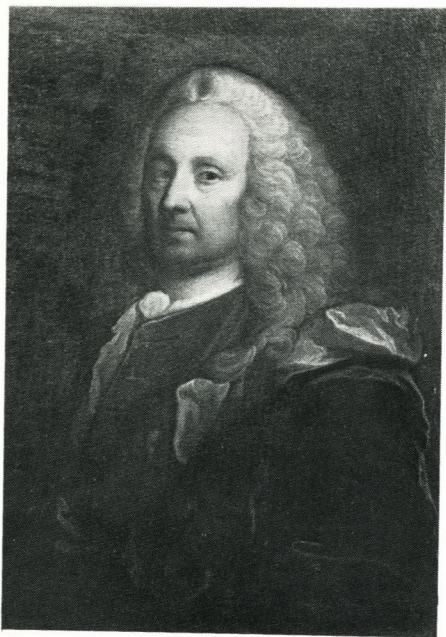
»Og vil bliver herefter ved med at lege, at det i Dag, den 3. December, er *Holbergs* Fødselsdag. Ved Festen i Sorø i December 1884 skrev Digteren Michael Rosing et Sted i sin smukke Kantate:

Skade, det er Vinter, Rosen blomstrer ikke, ellers skulde *Holbergs* Grav nu skjult i Roser ligge!

Ja det havde jo været smukt - en *Holberg-Mindedag* i de friske Rosers Tegn! Blot ikke saa morsomt for Teatret, der ikke plejer at spille i Juli, og da det nu



Ludvig Holbergs friherrevåbenskjold (Rigsarkivet foto).



Fader Holberg.

engang er Skuepladsen med de Holberg-ske Mindeforestillinger, som holder lidt Liv i den visselig ikke store Interesse i vore Dage for Digterbaronen, er det nok bedst, at vi lever videre paa den ret upaalidelige Tradition om et lille Lyspunkt i Vintermørket: Holbergs Fødselsdag.«

Og dermed er det trods alt med dette lille foredrag, som *Holberg* selv anbefalede det i slutningen af epistel 89 - det er den om *Marie Grubbe*: »Thi det er dermed bestillet, som med Mad og Drikke, hvorudi een finder Vellyst i det selv samme, som hos de fleste foraarsager Væmmelse. Derfor sige man, at den foranderlige Smag foraarsager, at hver Jomfrue bliver gift, hver Mad ædt og hver Bog læset.«

Per Salling, 3. december 1994

Helge Hørby in menoriām

Efter længere tids svagelighed døde Soraneren *Helge Hørby* den 28. oktober 1994. Soransk cricket og XL-cricket har med *Helge Hørby's* bortgang mistet en markant personlighed. En af dem, der - så længe helbredet og gnisten var på toppen - gav sig selv fuldt ud for med sine rige evner at tjene den sport, han elskede så meget.

Helge Hørby startede sit lange cricketliv i begyndelsen af 30'erne som elev på Sorø Akademi og som juniorspiller i Sorø Cricketclub af 1931. Senere i tilværelsen blev *Helge* som jurist udstationeret af indenrigsministeriet til Esbjerg kommune, og i den periode fik Vestjyden CC glæde af *Helges* evner som taktisk slow-bowler og som middle order batsman. Efter hjemkomst fra det jyske meldte *Helge* sig hos AB, hvor der i forvejen var en del Soranere.

Men det blev i CC Soranerne, *Helge* fik de fleste og lykkeligste år. Han var

medstifter af denne nye sportsklub i 1953/54, hvor klubben måtte starte i mellemrækken for at bevise sin sportslige eksistensberettigelse. I 2 perioder var *Helge* formand for Soranerne, der under hans inspirerende ledelse spillede sig op i 1. division i 1960, hvor klubben holdt sig i 11 år.

Samtidig med oprykningen til fornemste række skabte *Helge* gennem sine gode kommunale forbindelser grundlag for, at Soranerne kunne flytte fra Bavnehøjbanerne ved Enghavevej til Gentofte Stadion, hvor klubben nu har holdt til i 35 år.

Som en påskønnelse for alle hans fortjenester har Soranerne forlængst udnævnt *Helge Hørby* til æresmedlem.

I DANSK XL-CLUB vil især de ældre medlemmer mindes *Helge Hørby* som en utrolig arbejdsom organisator og som en effektiv administrator. Som sekretær for den danske afdeling af FORTY CLUB

sørgede *Helge* for at skabe og fastholde de rigtige rammer omkring vore årligt tilbagevendende Triangular Tournaments med vennerne fra THE FORTY CLUB og STILL GOING STRONG.

Enhver med lidt indsigt i en XL - sekretærs arbejdsbyrder, med og modgange, glæder og sorger vil vide, at posten kaster allehånde af sig.

Fra en tur til England og Hastings i begyndelsen af 70'erne huskes, at *Helge* med sine engelske og hollandske sekretærkolleger fik en aftale i stand om et get-together-party i loungen på et fint hotel kl. 18.00. Aftalen blev tidligt samme dag rundkastet til det danske hold.

På det aftalte tidspunkt indfandt Englænderne og Hollænderne sig. Det samme gjorde *Helge Hørby*. Resten af det danske hold var faldet i forskellige huller, og *Helge* måtte klare en lidt anstrængende konversation alene.

På samme tur blev *Helge* i kampen mellem THE FORTY CLUB og DANSK XL puttet ind i den danske gærdeorden som en af de allersidste. Som dansk hovedarrangør og turleder havde *Helge* glædet sig meget til at spille og batte i England og mod THE FORTY CLUB. Da *Helge* havde påført sig nymalede skinner og andet udstyr og nu stod for at skulle ind som nr. 10 eller 11, lukkede den danske captain halvlegen!

I en kamp mod THE FORTY CLUB kunne DANSK XL ikke få en hårdtslående Minor County - spiller ud. Vor captain vendte sig til *Helge*, der straks modtog udfordringen. »Men det kan godt være, der ryger et par seksere ud først, er det O. K.?«

Helge fik hurtigt sine venstrehåndes flightede og let topspundne afleveringer rettet ind mod vort Minor County - problem, der respektløst hamrede *Helge* til adskillige seksere allerede i første over. Flere fulgte efter i de næste. Men så havde *Helge* læst ham. Den første bold i følgende over holdt *Helge* en smule tilbage, og samtidig erstattede han sit topspin med et velskult legspin. Minor County'en mis-

sede og bolden klippede lige akkurat oppindens overligger af. Exit mr. Minor County, medens *Helge* beskedent strøg sig over pandelokken med et stille smil.

Det var vist i 1973, at DANSK XL var vært ved et strålende arrangement i København. *Helge Hørby* var da topembedsmand ved Københavns Magistrat og sekretær for DANSK XL. *Helge* udnyttede sine muligheder og evner fuldt ud, fik sponsoreret en reception på Langeliniepavillonen og en meget festlig modtagelse på Rådhuset, hvor flere borgmestre præsiderede over de berømmelige »Rådhuspandekager« med tilbehør.

Både THE FORTY CLUB og STILL GOING STRONG gav højlydt udtryk for, at dette års Triangular Tournament, både hvad det sportslige og det sociale angik, var det hidtil bedste.

En gammel kender af den slags begivenheder, AB's *Carlo Ryhøj*, trak ved denne lejlighed *Helge* til side og sagde til ham: »Er du klar over, hvor vanskeligt du nu har gjort det for den, der en dag skal afløse dig som sekretær for Dansk XL?«

Da *Helge Hørby* i midten af 70'erne trak sig tilbage fra posten som sekretær, blev han udnævnt som æresmedlem af DANSK XL Club.

Helge var allerede da æresmedlem af såvel THE FORTY CLUB som af STILL GOING STRONG.

Vennerne i Soranerne og hos DANSK XL vil savne *Helge Hørby*, hans stille tørre humor og alle hans gode gerninger. Vi har mistet en »Primus inter pares«.

Jørgen Arnsbjerg (S 46)

Mindeord

En soraner med liv og sjæl er ikke mere. Grosserer *Erik Wedel-Sanders* (S 1941) døde den 10. september i fjor, men efter hans eget ønske foregik alt i dybeste stilhed. Nu er hans urne sat ned i gravstedet på Torup kirkegård ved østsiden af Rold skov i statsskovdirektør *Poul Lorenzens* familiegravsted.

Erik Wedel-Sanders, der blev 72 år, indledte efter sin studentereksamen en uddannelse på kystofficerskolen, men den blev afbrudt den 29. august 1943, da tyskerne tog hær og flåde. Han kom hurtigt ind i illegalt arbejde, bl.a. som medudgiver af et illegalt blad, og han blev tilknyttet Rødovre kompaniet i region 6, først som våbenlærer og fra maj 1944 som næstkommanderende.

I november 1944 blev *Erik Wedel-Sanders* sammen med to kammerater taget af tyskerne under en benzintransport på Roskildevej. De blev ført til Shellhuset og udsat for brutal tortur under en række forhør, ledet af den berygtede *Bothilsen-Nielsen*.

Erik Wedel-Sanders blev gennemptryk-let med hegnspele i ugevis uden at røbe hemmeligheder fra modstandsbevægelsen. Han sendtes i februar 1945 til Frøslevlejren, hvorfra det lykkedes ham at flygte den 30. april. Han meldte sig få dag efter til Rødovre Kompaniet, og efter den 5. maj blev han hurtigt frigjort til tolketjeneste hos englænderne. Han blev tilknyttet den engelske efterretningstjeneste i Hamburg i jagten på »varulve«, og han havde rang af oberst, da han vendte tilbage til Danmark i 1947.

Efter en handelsuddannelse i tekstilbranchen og et par ledende stillinger etablerede *Erik Wedel-Sanders* sig i 1965 som selvstændig med agenturforretning i tekstiler. En halv snes år efter måtte han dog af helbredsmæssige grunde holde op, og siden gennemgik han en lang række operationer som følge af rygskeer fra krigens tid.

Mange plagsomme år tog dog aldrig modet fra *Erik Wedel-Sanders*. Hans

ranke skikkelse og drengede humør udfoldede sig ikke mindst i Soransk Samfunds jyske afdeling, hvis legendariske formand han var i en årrække, i dette som i sine mange kulturhistoriske interesser støttet af sin hustru *Anne*, datter af *Poul Lorenzen*. *Erik Wedel-Sanders* var ikke mindst optaget af personalhistorie, og han modtog i denne sammenhæng i firserne en pris fra Jyllands-Posten.

Da kræfterne svigtede, måtte hans stærke opmærksomhed for omverden stilne, men han holdt som en umistelig karakteregenskab fast i sit lyse sind. *Erik Wedel-Sanders* var i det hele et nobelt og hæderværdigt menneske, der gav svar på de udfordringer, krav og glæder, han mødte i livet.

Hans Andersen (S 51)

Runde fødselsdage i marts 1995

1. Regnskabschef Peter Erbs (f. 45, S 64), Næsbyvej 31, 6000 Kolding.
1. Asger Lindberg Mørup (f. 45, R 62), Vollsmose Allé 394, 5240 Odense NØ.
6. Fotograf Svend Andrup (f. 20, '34), Solvej 22 B, 5250 Odense SV.
7. Direktør Eggert Buch Hansen (f. 25, S 44), Stejlbjergparken 23, 7100 Vejle.
9. Revisor Jørgen Quistgaard Bay (f. 25, R 42), Banevej 33, 4180 Sorø.
11. Eksped. sekr. Ole Feiring (f. 25, S 43), N. J. Fjords Allé 16, 1957 Frederiksberg C.
11. Civiling. Jens Stoumann Jensen (f. 45, S 65), Højmosevej 17, 2400 København NV.
13. Direktør Bent Erik Kernert (f. 20, R 36), Ved Bellahøj 28 A, J.t.h., 2700 Brønshøj.
13. Monsieur Ole de Padua Pohl (f. 45, S 63), 20, Rue de la Cambre, Bte 9, B-1200 Bruxelles, Belgien.
15. Lektor Gorm Gabrielsen (f. 45, S 65), Vendsysselvej 49, 2720 Vanløse.

15. Museumsinsp., dr.phil. Thorkild Kjærgaard (f. 45, S 63), Frederiksborg Slot 3, 3400 Hillerød.
17. Afd.leder Harry Hansen (f. 15, R 32), Infanterivej 7, 8900 Randers.
17. Kontorchef Benny Schaldemose (f. 20, R 37), Rökullagatan 10 A, S-25257 Helsingborg, Sverige.
17. Ingolf Hansen Slot (f. 45, R 62). Fødselarens adresse savnes i de kommende biografier.
18. Autoforhandler Niels Thiele (f. 25, R 45), Frederikssundsvej 151, 3660 Stenløse.
21. Salgsleder Jørgen Gudmand (f. 20, '35), Fredensvej 25, 2970 Hørsholm.
24. Civiling. Ernst Jessen (f. 05, S 23), Hermodsgade 1, 3. th., 2200 Kbh. N.
24. Direktør Jørgen Brint Pedersen (f. 35, '49), Stenvej 24, Smidstrup Strand, 3250 Gilleleje.
24. Overbibliotekar Karen Trosborg (f. 20, S 38), Frugtheget 7, 2830 Virum.
25. Jens Ejler Borresø (f. 45, R 62), Karlslunde Strandvej 16, 2690 Karlslunde.
25. Overlærer Ole Fischer (f. 25, S 44), Østerhegn 64, 2880 Bagsværd.
25. Knud Huulgaard Kristensen (f. 15, R 61). Fødselarens adresse savnes i de kommende biografier.
27. Speciallæge Jørgen Esben Aastrup (f. 35, S 54), Bakkekrogen 4,8500 Grenå.
28. Præst Hans Jørgen Lykkegaard Nielsen (f. 45, S 63), Kirkegårdsvej 9, 2., 2300 København S.
28. Lærer Niels H. Svarre Nielsen (f. 35, S 54), Livjærggade 15, 3., 2100 København Ø.
31. Præst Jens-Christian Chemnitz (f. 35, S 53), Kirkevej 1, 4652 Hårlev.
31. Tandlæge Knud Erik Jørgensen (f. 35, S 55), Nyvej 3, 3.t.v., 1851 Frederiksberg C.
31. Per Axel Kampff-Andersen (f. 45, S 64), Pantholmterasserne 39 E, 3520 Farum.

Runde fødselsdage i april 1995

1. Kommandør Olfert Fischer (f. 25, S 43), Fasanvej 5, 2970 Hørsholm.
1. Driftsleder Kurt Faber Hansen (f. 35, R 52), Ellekildehavevej 7 H, 3140 Ålsgårde.
1. Civiling. Erik Vagn Jensen (f. 15, R 31), Nødagervej 76, Pederstrup, 8560 Kolind.
1. Holger Erik Hornhøj Jepsen (f. 35, '49). Soransk Samfund kender ikke adressen.
1. Lektor, cand. mag. Carsten Volquartz (f. 05, S 24), Skovmosevej 24, 2820 Gentofte.
4. Skovfoged Svend Børge Rasmussen (f. 20, R 36), Store Ladegårdsvej 5, 4180 Sorø.
4. Fotohandler Mogens Tarp (f. 20, R 37), Skovhusevej 18, 4953 Vesterborg.
4. Adm. dir. Bjørn Øbro (f. 45, R 62), Gardes Allé 30, 2900 Hellerup.
6. Fru Grethe Daniel Hansen (f. 25, '42). Ska.) P.O. Box 120, Torremolinos, Spanien.
6. GSK-fysiklærer Peter Hansen (f. 45, S 63), Strindbergsvej 30, 2500 Valby.
7. Svend Flemming Høyer (f. 45, S 64), 34 Grande Rue, F-77630 Barbizon, Frankrig.
7. Amtsfuldmægtig Erik Funder Jørgensen (f. 20, S 38), Ole Rømers Vej 3, 7100 Vejle.
7. Universitetslektor Erling Nielsen (f. 20, S 38), Langøgade 8, st., 2100 København Ø.
7. Ingeniør Carl Chr. Nybroe (f. 15, R 32), Danmarksgade 2 A, 6500 Vojens.
10. Bagermester John Steen Jacobsen (f. 35, R 51), Frederiksdalsvej 192, 2830 Virum.
10. Advokat Henrik Verner Teide (f. 45, S 65), Åmosebakken 3, 2830 Virum.
11. Kulturdirektør, bibliotekar Peter Jeppe Grønholt Pedersen (f. 45, S 64), Tinghusvej 6, Mårum, 3230 Græsted.

11. Civiling. Søren Otto Damberg Petersen (f. 45, S 65), P.O. Box 711, RR+1, Exeter, Ontario, Canada, NOM 156.
14. Skibsfører Helge Georg Jørgensen (f. 25, S 43), Rosenbakken 6, 3070 Snekkersten.
15. Bibliotekar Anne-Grethe Kragsholm (f. Nielsen, f. 45, S 64), Ved Grænsen 18, 2000 Frederiksberg.
15. Direktør, cand. jur. Eli Tage Laisen (f. 35, S 54), Ørnens Kvarter 18 B, 2620 Albertslund.
17. Astrolog, HD, fuldmægtig Gudrun Elisabeth Kardel (f. Christiansen, f. 45, S 64), Bjergvej 56, Kværkeby, 4100 Ringsted.
20. Aase Johanne Krüth (f. 45, S 64), Fluebæksvej 90, 4100 Ringsted.
21. Prak. læge Steen Jacobsen (f. 45, S 63), Orøvej 9, 4300 Holbæk.
24. Niels Erik d'Abiné Hansen (f. 45, R 62), Ermitageparken 321, 2800 Lyngby.
27. Skoleinspektør Steen Thomas Jørgensen (f. 35, R 54), Bymarken 41, 2 tv., 54, 4000 Roskilde.
30. Værkfører Mogens Bjødstrup Andreassen (f. 45, R 62). Fødselarens adresse savnes i de kommende biografier.

Oplysninger og rettelser meddeles til civilingeniør Poul Andersen, Jægerhusene 41, 2620 Albertslund, tlf. 42 64 50 70.

Soranske dødsfald

BØRGE BAGGESEN (R 24)

6. nov. 1907 – 8. jan 1995

HANS KOFOED RØMER (S 31)

6. jan. 1913 – 5. feb. 1995

ERIK GJEDSTED CHRISTENSEN (S 33)

27 februar 1914 – 13. februar 1995

PETER ARUP (FISCHER) (S 55)

13. juli 1936 – 13. februar 1995

Henvendelse vedrørende SORANSK SAMFUND

stiles til

Formanden, advokat Niels-Ulrik Kopp
Ny Kongensgade 20, 1557 København K.
Telefon 33 12 66 48, Fax 33 32 21 12

SORANERBLADET, redaktion

Morten Nørsgaard
Kongsdalvej 43, 2720 Vanløse
Tlf. 38 79 13 37 (bedst 17-19)
Fax +45 38 71 72 63

SORANERBLADET, administration

Karl Aage Gemal
Jægervej 41, 2791 Dragør
Tlf. 32 53 20 85 (bedst 18-19)

Soransk Samfund, kasserer

Arne Krog
Ellehaven 9
2950 Vedbæk
Tlf. 42 89 27 13 (12-13)
Giro 400-1710

Kontingent/bidrag

SOR-Data
Soransk Samfund
Ellehaven 9
2950 Vedbæk
Giro 327-1307

Medlemskontingent

er på sidste generalforsamling fastsat til:

1. For dimittend-året og året opefter, kr. 0,-
2. I de 6 år, der følger efter pkt. 1, kr. 100,-
3. Derefter ordinært årskontingent, kr. 150,-
4. Fra det fyldte 67. år dog kun, kr. 100,-

Betaling af kontingent

1. Alle medlemmer får i løbet af årets første kvartal tilsendt et girokort fra Samfundet. Beløbet udgør kontingent for eet kalenderår. Beløbet skal være Samfundet i hænde senest 3 måneder efter modtagelsen af girokortet.

2. Medlemmer, der bor udenfor Danmark, anmodes om, ved fremsendelse af beløb i check til Samfundet, at anvende en check, trukket på et dansk pengeinstitut. Herved kan Samfundet spare et stort vekselgebyr.

Husk altid at anføre medlemsnummer.

Adresseændring

1. Medlemmer, der bor i Danmark, skal meddele adresseændringen til det lokale postkontor. Samfundet får derved automatisk besked.

2. Medlemmer, der bor eller bosætter sig udenfor Danmark, skal meddele adresseændringen direkte til kassereren.

Husk altid at anføre medlemsnummer.

Medlemsnummer

Medlemsnr. fremgår af girokort/medlemskort og af adresseringen (kun Danmark) bag på bladet. Det er det 4-cifrede tal øverst til højre i adresseringen. Det 5-cifrede tal (02079) til venstre er Soranerbladets distributionsnummer i Danmark.

Husk venligst altid, ved alle forhold omkring medlemsskab, at give oplysning om medlemsnummeret. Det letter Samfundets arbejde.

Sorø Bogtrykkeri ApS

Alleen 9, 4180 Sorø

Tlf. 53 63 05 75 - Fax 53 63 51 75

ISSN 0903-1340

Adressendringer og re-
klamationer rettes i Skan-
dinavien til det lokale
postkontor.

02079

2040

000

NIELS M SAXTORPH

H.C. ØRSTEDS VEJ 32, 1. TV.

1879 FREDERIKSBERG C

Indhent tilbud på



Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4100 Ringsted	4200 Slagelse	4300 Holbæk	4400 Kalundborg	4500 Nykøbing Sj.
Bragesvej 9	Elmedalsvej 1	Hovedvej 4	Slagelsevej 162	Autogården
53 61 33 55	53 53 33 75	53 43 41 22	53 51 11 66	53 41 11 22

VI KØBER

KOSTBARE BØGER OG BOGSAMLINGER
TILBUD GIVES
NORDENS ÆLDSTE ANTIKVARIAT

LYNGE & SØN A/S

SILKEGADE 11, 1113 KØBENHAVN K.
TLF. 33 15 53 35

Stiftelsen
Sorø Akademi



Telf. 57 82 01 35



**Datidens charme,
nutidens boligkomfort med...**

FROVIN dannebrogsvinduer
FROVIN palævinduer
FROVIN koblede vinduer og døre

frovin
vinduer og døre

Ellemosevej 5 A
Ugerløse
DK-4400 Kalundborg
Tlf. 53 50 41 41
Telefax 53 50 40 21